

Rodina v etických otázkách dnešní doby

Shrnutí semináře

3. října 2012 uspořádalo Národní centrum pro rodinu ve spolupráci s nadací Konrad-Adenauer-Stiftung v Emauzském klášteře v Praze seminář pro širokou odbornou veřejnost, jehož cílem bylo zamyšlení nad tím, s jakými úskalími je spojen život rodiny ve společnosti, pojmenování faktorů, které rodině život „zbytečně“ komplikují, nebo odpovědět na otázku, zda není dnešní společnost vůči rodině nespravedlivá, zvláště vzhled k jejímu důležitému poslání, které rodina bezpochyby má. Seminář navštívilo přes 90 účastníků.

Seminář zahájila svým příspěvkem **Rodina na křižovatce?** PhDr. Anna Šabatová, předsedkyně Českého helsinského výboru. Vyjádřila názor, že přes všechny proměny, kterými rodinami historicky prošla, a přes všechny problémy, kterým v současnosti čelí, nehrozí rodině zánik, protože je nositelkou hodnot a zdrojem lidského kapitálu. Důležité podle ní je, aby společnost oceňovala nejen výkon, ale také péči osob, které „nepodlehly výkonnostnímu principu, jsou ochotny mít děti a vychovávat je; stát by se měl maximálně starat o to, aby to rodiče těchto dětí mohli činit v co nejpříznivějších podmínkách.“

PhDr. Mirka Nečasová, Ph.D. z FSS MU v Brně v příspěvku **Změny ve vnímání hodnot v rodině** poukázala na to, jak se změny hodnot společenského étosu vyjádřené v přechodu od moderního k postmodernímu typu rodiny odrážejí v rámci rodinného systému. Poukázala na rozdíly mezi tradiční, moderní a postmoderní rodinou v kontextu pojmů struktura rodiny, role, funkce, základní kapitál, mezigenerační přenosy atd. a shrnula trendy v pojetí rodičovství, partnerství a významu dítěte v postmoderní době.

V příspěvku **Etický pohled na situaci dnešní rodiny** se doc. Jindřich Šrajter z TF JČU zamyslel nad etickými aspekty ve vztahu k manželství a rodině v kontextu novodobých společensko-ekonomických vazeb a současného společenského klimatu. Zabýval se také tím, zda řešíme a kdo by měl řešit otázky kultivace vztahu mezi mužem a ženou a důležitost potomka z hlediska trvání společnosti. Dalšími tématy bylo fungování mechanismu etiky, tolerance v moderní době a její hranice.

Host ze Slovenska, předseda Společnosti přátel dětí z dětských domovů prof. MUDr. Jozef Mikloško ve svém vystoupení pod názvem **Aktuální problémy rodin, sociálně-právní ochrana na Slovensku z pohledu nevládních organizací** přiblížil situaci rodin na Slovensku, jejich problémy a možná řešení. Prezentoval také statistická data o dětech v dětských domovech a náhradní rodinné péči. Snahou

slovenských úřadů je, aby se co nejvíce dětí vracelo zpět ke svým rodičům, případně příbuzným, až dalším řešením by měla být rodina náhradní či přechodný dětský domov.

Rodinnou problematiku v agendě Veřejného ochránce práv představila Mgr. Ing. Lenka Doubravová z Kanceláře ombudsmana. Nastínila nejčastěji řešené případy týkající se sociálně-právní ochrany dětí, kterými jsou odebrání dětí z rodiny, úprava styku, pomoc prarodičům, kteří se ujmou svých vnoučat, poradenství a pomoc nezletilým matkám. Nastínila také systémové nedostatky související s prací orgánů sociálně-právní ochrany dětí.

Je péče o děti v rodině čistě soukromá zábava, nebo společensky důležitá práce?

Na tuto otázku a mnohé další se ve svém příspěvku **Hodnota práce v rodině a její ocenění** pokusil odpovědět ing. Otakar Hampl, Ph.D. Provedl analýzu přerozdělení výnosů z investic do lidského kapitálu v současném důchodovém systému a porovnal finanční situaci rodin s dětmi s rodinami bezdětnými. V závěru nastínil ekonomicky vyvážené řešení, které by neznevýhodňovalo rodiny s dětmi v daňovém a důchodovém systému státu.

PhDr. Ing. Marie Oujezdská z NCR se ve svém referátu s názvem **Vývoj rodinné politiky ČR** zabývala nejnovějšími opatřeními rodinné politiky v souvislosti s potřebou uznání výkonů rodiny na pozadí novodobých trendů evropské rodinné politiky, které přináší v letošním roce vydaná německá Osmá zpráva o rodině.

PhDr. Simona Hoskovcová, PhD. z katedry psychologie FF UK Praha ve svém vystoupení **Dříve se braly děti na pole – dnes kolébka v kanceláři?** hledala odpověď na velmi diskutovanou otázkou dneška – kdy je vhodný návrat matek po RD zpět na trh práce z hlediska potřeb dítěte. V závěru příspěvku nastínila možnou odpověď: pečuje-li přechodně o dítě mladší 3 let někdo jiný než matka, nemá to negativní následky, pokud je mezi matkou a dítětem vytvořena bezpečná vazba, je zajištěna kvalita péče – citlivost k potřebám, empatie, schopnost vztahu, doba péče není příliš dlouhá a ideálně se odehrává v rámci rodinné sítě.

Skrytá rizika plánovaného rodičovství v širších souvislostech – pod tímto názvem uvedla své dva příspěvky MUDr. Helena Máslová z Centra psychosomatické péče. V prvním se věnovala reprodukčním strategiím žen a proměnám rolí, které ovlivňují jak demografickou situaci, tak životy jednotlivců. Ve druhém příspěvku o hormonální antikoncepci se věnovala dopadům jejího masivního užívání na životní prostředí a na samotné uživatelky.

Zpracovala: Mgr. Blanka Brabcová, Národní centrum pro rodinu